

особистої безпеки є необхідною складовою дотримання конституційних прав людини.

1. Погорецький М.А. Негласні слідчі (розшукові) дії: проблеми провадження та використання результатів у доказуванні / М.А. Погорецький // Юридичний часопис Національної академії внутрішніх справ, – 2013. – № 1. – С. 270–276.

2. Кримінальний процесуальний кодекс України: офіц. веб-портал. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/4651-17>.

3. Інструкція про організацію проведення негласних слідчих (розшукових) дій та використання їх результатів у кримінальному провадженні, затверджена Наказом Генеральної прокуратури України, Міністерства внутрішніх справ України, Служби безпеки України, Адміністрації Державної прикордонної служби України, Міністерства фінансів України, Міністерства юстиції України 16.11.2012 № 114/1042/516/1199/936/1687/5 URL: <https://zakon0.rada.gov.ua/laws/show/v0114900-12/page>

Коломоєць А.В., здобувач вищої освіти факультету підготовки фахівців для підрозділів кримінальної поліції Дніпропетровського державного університету внутрішніх справ

Науковий керівник:

Телійчук В. Г., доцент кафедри оперативно-розшукової діяльності факультету підготовки фахівців для підрозділів кримінальної поліції Дніпропетровського державного університету внутрішніх справ, кандидат юридичних наук, старший науковий співробітник, доцент

ЩОДО ПРОБЛЕМИ ВЗАЄМОДІЇ СЛІДЧИХ ТА ОПЕРАТИВНИХ ПІДРОЗДІЛІВ ПРИ ПРОВЕДЕННІ НЕГЛАСНИХ СЛІДЧИХ (РОЗШУКОВИХ) ДІЙ

Перелік негласних слідчих (розшукових) дій, передбачених гл. 21 Кримінального процесуального кодексу України (далі – КПК України) та Інструкцією про організацію проведення негласних слідчих (розшукових) дій і використання їх результатів у кримінальному провадженні, є вичерпним. Серед досліджуваних дій до таких, що пов'язані з втручанням у приватне спілкування, згідно з параграфом 2 гл.21 КПК України, віднесено аудіо- та відеоконтроль особи (ст.260), накладення арешту на кореспонденцію (ст.261), огляд і виїмку кореспонденції (ст.262), зняття інформації з транспортних

телекомунікаційних мереж (ст.263), зняття інформації з електронних інформаційних систем (ст.264). Сам факт поширення сфери застосування негласних слідчих (розшукових) дій на конституційно охоронювану сферу приватного життя особи схиляє нас до цілком логічного умовиводу, що для проведення негласних слідчих (розшукових) дій необхідними є підстави, перелік яких передбачається законодавством.

Оснoву концепції проведення НСРД становить ідеальна модель теоретико-прикладної взаємодії між оперативно-розшуковою та кримінально-процесуальною діяльністю. Спрямованість до ідеальності не є новою: вона виводиться з вічної проблеми низької ефективності взаємодії слідчих, прокурора й оперативних підрозділів.

Запропонована Концепція проведення НСРД у кримінальному провадженні пропонує відмовитися від теоретико-методологічних стереотипів і нормативно-прикладних пережитків. У своїй основі вона спирається на такі вихідні положення:

- 1) НСРД – це різновид слідчих (розшукових) дій;
- 2) ключова ознака таких дій – негласність;
- 3) структурно-логічна побудова їх системи залежно від тяжкості вчиненого злочину та факту втручання в приватне спілкування;
- 4) полісуб'єктність проведення, що передбачає здійснення взаємодії між учасниками кримінального провадження.
- 5) тісний зв'язок з оперативно-розшуковою діяльністю (далі – ОРД);

Проблемою взаємодії слідчих та оперативних підрозділів присвячено значну кількість наукових праць та рекомендацій. Проблема взаємодії під час розкриття та розслідування злочинів порушена в публікаціях О. М. Бандурки, А. Ф. Волобуєва, В. І. Галагана, В. С. Зеленецького, В. П. Корж, Є. Д. Лук'янчикова, В. В. Топчія, В. Ю. Шепітька, М. Є. Шумила та багато інших, які велику увагу приділяють правовій основі, організації, видам і формам взаємодії, характеру взаємодії слідчого з оперативними підрозділами на різних етапах досудового розслідування.

Аналіз практики показує, що з набуттям чинності КПК України 2012 року сталося розбалансування взаємодії між слідчим та оперативними підрозділами. Саме тому, нашою метою є спроба дослідити організацію взаємодії слідчих та оперативних підрозділів під час провадження негласних слідчих (розшукових) дій та запропонувати вирішення окремих проблем.

Питання про проведення негласних слідчих (розшукових) дій вирішується на основі вже отриманої гласної чи негласної інформації, письмових доручень правоохоронних органів, слідчих і посадових осіб, які ведуть кримінальний процес, запитів міжнародних правоохоронних органів та організацій інших держав. Закон дозволяє проведення негласних слідчих (розшукових) дій за наявності необхідних підстав для їх проведення й використання відповідних засобів, тобто для початку цих дій суб'єкти їх проведення повинні мати законні підстави. Законні підстави негласних

слідчих (розшукових) дій є гарантією дотримання законності під час їх проведення [2]. До речі, у процесуальній літературі підставами для початку кримінального провадження вважаються дані, які свідчать про факт підготовлюваного або вчиненого злочину. Необхідні наявні ознаки злочину визначено в Загальній частині Кримінального кодексу України (далі – КК України) [3].

В етимологічному аспекті «підстава» означає «те, чим пояснюються, виправдовуються вчинки, поведінка» [1]. Законодавець у загальному вигляді визначає випадки й умови, за яких можуть проводитися негласні слідчі (розшукові) дії, а саме:

- а) відомості про злочин та особу, яка його вчинила, неможливо отримати в інший спосіб;
- б) злочин належить до категорії тяжких або особливо тяжких;
- в) проводяться винятково в кримінальному провадженні;
- г) проводяться на підставі ухвали слідчого судді, а контроль за вчиненням злочину – винятково за рішенням прокурора (ч.4 ст.246 КПК України) [4].

Це розуміється так, що законодавець наділив слідчого правом здійснювати традиційно неприродну для нього пошукову функцію, що підкреслюється найменуванням «слідчі (розшукові) дії». Водночас слідчий наділений правом ініціювати й проводити й негласні слідчі (розшукові) дії, які за своєю сутністю є реалізацією оперативно-розшукових методів. Крім того, у КПК України окрім проведення слідчих (розшукових) і негласних слідчих (розшукових) дій не передбачається можливості проведення будь-яких інших оперативно-розшукових заходів [2]. На практиці це призводить до того, що оперативні підрозділи припиняють будь-яку активну діяльність в очікуванні відповідних постанов або окремих доручень слідчого [5].

Слідчий здійснюючи повноваження відповідно до вимог КПК України, є самостійним у своїй процесуальній діяльності, втручання в яку осіб, що не мають на те законних повноважень, забороняється. Організація взаємодії при направленні оперативним підрозділом матеріалів, зібраних за результатами оперативно-розшукової діяльності, до слідчого підрозділу здійснюється у відповідності до ст. 214 КПК України, стст. 7, 8 Закону України «Про оперативно-розшукову діяльність» та Інструкції [6].

Водночас, на цьому етапі керівник оперативного підрозділу перед направленням матеріалів до слідчого підрозділу зобов'язаний вивчити їх особисто і у разі встановлення невідповідності вимогам нормативних документів та Інструкції надати вказівки щодо усунення недоліків та забезпечити їх виконання і тільки після цього приймає рішення про направлення матеріалів до слідчого підрозділу, попередньо упевнившись, що рекомендації із доопрацювання виконані [5].

Підсумовуючи вищезазначене ми дійшли висновку, що ефективна взаємодія між слідчим та оперативними підрозділами під час розкриття та

досудового розслідування кримінальних правопорушень, на теперішній час, розбалансована. Чинним КПК України оперативні підрозділи позбавлені активної ролі у досудовому розслідуванні, тотальна залежність оперативних підрозділів від волі слідчого не сприяє профілактиці кримінальних правопорушень та своєчасному їх розкриттю. Така залежність лише стає великою перешкодою для всіх учасників кримінального провадження, що знаходяться на стороні обвинувачення.

1. Великий тлумачний словник сучасної української мови (з дод. і допов.) / укл. і голов. ред. В.Т. Бусел. – К. ; Ірпінь : ВТФ «Перун», 2005. – 1728 с.
2. Негласні слідчі (розшукові) дії : курс лекцій / [Никифорчук Д.Й., Ніколаюк С.І., Поливода В.В. та ін.] ; за заг. ред. проф. Д.Й. Никифорчука. – К. НАВС, 2012. – 176 с.
3. Басиста І.В. Кримінальний процес України: навч. посіб. / Басиста І.В., Галаган В.І., Удовенко Ж.В. – К. : ЦУЛ, 2015. – 352 с.
4. Кримінальний процесуальний кодекс України: – К.: «Центр учбової літератури», 2018. – 254 с
5. Гарбовський Л. А. Взаємодія слідчого з оперативними підрозділами щодо провадження негласних слідчих (розшукових) дій / Л. А. Гарбовський // Міжнародний юридичний вісник: збірник наукових праць Національного університету державної податкової служби України. - 2016. - Вип. 1. - С. 12-16. - Режим доступу: http://nbuv.gov.ua/UJRN/muvnudp_2016_1_4.
6. Тагієв С. Р. Підстави проведення негласних слідчих (розшукових) дій / С. Р. Тагієв // Вісник Запорізького національного університету. Юридичні науки. - 2015. - № 2(1). - С. 233-239. - Режим доступу: [http://nbuv.gov.ua/UJRN/Vznu_Jur_2015_2\(1\)_37](http://nbuv.gov.ua/UJRN/Vznu_Jur_2015_2(1)_37).